

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

12 יולי 2020

תלה"מ 31347-05-19 נ' ב.א.

תלה"מ 41324-12-19

תלה"מ 50709-05-19

בפני כב' השופט נמרוד פלקס, סגן הנשיא

נ.ב.א.

התובעת/האישה

נגד

י.ב.א.

הנתבע/האיש

ספרות:

[דניאל פרידמן, דיני עשיית עושר ולא במשפט \(מהד' 2, 1998\)](#)[שחר ליפשיץ, השיתוף הזוגי \(אונ' בר אילן, נבו, 2016\)](#)

חקיקה שאוזכרה:

[חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973: סע' 5\(א\), 5\(א\)\(1\), 5\(א\)\(3\), 8, 8\(1\), 8\(2\), 9](#)[חוק המקרקעין, תשכ"ט-1969: סע' 31, 33](#)

מיני-רציו:

* דירת המגורים הרשומה ע"ש שני הצדדים בשווה היא נכס משותף לצדדים בחלקים שווים וזאת על אף שהאיש מימן 97% מימנה. ואולם, נוכח צבירתה העודפת של האישה לגמלה, בהינתן כושר ההשתכרות הניכר של האישה ביחס לאיש נקבע כי איזון שווי הזכויות בדירה, יהיה ביחס של 40% לאישה ו-60% לאיש. הפער בהשתכרות, הוביל גם לקביעה שהאם תשלם לידי האב כספים עבור מזונות הילדים. כשבעניין זה נעשתה הבחנה לגבי 3 תקופות, הקשורות למשמורת על הילדים שעה שכרגע המשמורת משותפת רק ביחס לשניים מהילדים בעוד השניים האחרים אצל האב ונוכח גילו של בן הזקונים.

* משפחה – יחסי ממון – איזון משאבים

* משפחה – יחסי ממון בין בני-זוג – סעיף 8 לחוק יחסי ממון

* משפחה – בית משותף – דמי שימוש ראויים

* משפחה – מזונות ילדים – במשמורת משותפת

* משפחה – מזונות ילדים – בעקבות בעמ' 919/15

* משפחה – מזונות ילדים – חובת האם בתשלומם

* משפחה – מזונות ילדים – חובת האב בתשלומם

הכרעה בתביעות הודיות בין בני זוג אגב פרידתם – רכוש, דמי שימוש ראויים ומזונות קטינים. רקע: הצדדים נישאו כדמו"י בשנת 2003, התגרשו בשנת 2010 שבו ונישאו ב-2012 והתגרשו בשנית ב-2020. לצדדים ארבעה ילדים בגילאים 15; 13; 6.5; 4. במהלך תקופת הנישואין השנייה השתכרה האישה כמעט כפליים מהשתכרות האיש (12,000 ₪ אל מול 7,000 ₪). הכשרתה המקצועית נעשתה בתקופת הנישואין הראשונה. נכון להיום, הצדדים חולקים משמורת משותפת בחלוקת זמנים שווה. אולם ביחס לבנים הגדולים האיש הוא המטפל העיקרי והם ממעטים לשהות עם האישה. אולם, במסגרת תביעת המשמורת הושגה הסכמה למשמורת משותפת גם לגבי הבנים הגדולים במקביל להתערבות טיפולית.

ביהמ"ש לענייני משפחה פסק:

תביעת הרכוש: במוקד הדיון דירת המגורים אשר נרכשה כחודש טרם תקופת הנישואין השנייה כאשר 97% מהמימון נעשה מכספים שקיבל האיש מאת סבו, סבתו ואמו. היתרה שולמה באמצעות משכנתא אותה נטלו הצדדים יחדיו, ואשר החזריה השוטפים נפרעו מחשבון האיש, במהלך תקופת הנישואין השנייה ולאחריה. הזכויות בדירה נרשמו במרשם המקרקעין על שם שני הצדדים, בחלקים שווים. האישה מבקשת לפרק את השיתוף בדירה על דרך של מכר, תוך חלוקת תמורת המכר בין הצדדים, בחלקים שווים, או לחלופין לאזן את שווי הדירה בין הצדדים בחלקים שווים. מנגד טוען האיש, כי יש להחיל את הוראות סעיף 8(2) לחוק יחסי ממון ולהורות על איזון שווי הזכויות בדירה, שלא מִחֲצָה עַל מִחֲצָה, בהתאם לשיעור השקעת כל אחד מהם ברכישה. עוד טוען האיש, כי יש להחריג את דירת המגורים ממסת הנכסים, שעה שעיקר העיקרים של סכום הכסף ששימש לרכישתה הוענק לו במתנה "על חשבון" ירושה עתידית. כן טוען האיש, שיש להורות על איזון שלא מִחֲצָה עַל מִחֲצָה בשל פערי השתכרות משמעותיים לטובת האישה, אשר נוצרו מפאת וויתורו על התפתחותו המקצועית והתמסרותו לגידול הילדים.

ביהמ"ש פסק כי הדירה היא נכס משותף לצדדים בחלקים שווים ביניהם. אכן, הוראות סעיף 5(א)(1) לחוק יחסי ממון, קובעות, כי נכסים שהיו ברשות מי מבני הזוג ערב הנישואין, או נכסים שנתקבלו במתנה או בירושה, אינם ברי איזון. ברם, ענייננו שונה, שכן אין מדובר בנכס אותו קיבל האיש במתנה מצד שלישי והותירו נפרד, אלא עסקינן בנכס, אשר אכן נרכש בעיקר מסכומי כסף אותם קיבל האיש במתנה, אך האיש בחר לשתף בו את האישה, בחלקים שווים ביניהם.

ככלל בנסיבות בהן נכס רשום על שם הצדדים בחלקים שווים, לא תשמע טענת מי מהם, כי השקיע יותר ממשנהו ברכישה, אדרבא, רישום הדירה בחלקים שווים, בשים לב לשיעור תרומה משמעותי יותר של מי מהם, יש בו אף כדי ללמד שאותה תרומת יתר, היא בגדר וויתור של אותו צד על זכויות יתר בנכס. הדין הנוהג הוא, כי סכום אותו שילם צד מעבר לשווי זכויותיו הרשומות בדירה, נראה כמתנה שניתנה לצד השני, וכעת בעת הפירוד אין הוא זכאי לחזור בו מן המתנה.

בנסיבות אלו יש לדחות את טענת האיש באשר לאופן מימון רכישת הזכויות בדירה, קרי - טענות הצופות פני עבר, ואשר יש בהן משום התחשבנות בדיעבד על השקעת יתר ברכישת נכסים משותפים, אשר שימשו את התא המשפחתי. כך אף יש לדחות את טענתו בדבר פירעון ההחזר השוטף של הלוואת המשכנתא מחשבונו, שכן אין חולק, כי פירעון זה בא על חשבון סכומי כסף שנועדו למשק הבית המשותף, עת האישה מימנה מהכנסותיה את משק הבית בכללותו. לא הוכחו אף טענות האיש בדבר "וויתור" על התפתוחו המקצועית, אשר אפשר את התפתחותה המקצועית של האישה, ולמעשה אף לא הובאה לכך כל ראיה.

יחד עם זאת, פירוק שיתוף קנייני לחוד ואיזון משאבים לחוד. סעיף 8(1) לחוק יחסי ממון מקנה לביהמ"ש בנסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, את שיקול הדעת להוציא מגדר איזון המשאבים נכסים נוספים על אלו

המפורטים בסעיף 5 (א) לחוק יחסי ממון; ואילו סעיף 8 (2) לחוק יחסי ממון מקנה לביהמ"ש את הסמכות לחלק את הנכסים ברי האיזון בשיעור שאינו מִקְחָצָה עַל מִקְחָצָה, בהתחשב בין היתר, בנכסים עתידיים, לרבות כושר השתכרות בני הזוג. ודוק, הוראת הסעיף האמור אינה מאפשרת לביהמ"ש להביא בגדרי איזון המשאבים נכס, אשר מעולם לא בא בגדרו.

במקרה דנא ביהמ"ש סבור כי מתקיימות בענייננו אותן נסיבות מיוחדות המצדיקות איזון בלתי שגרתי עפ"י סעיף 8 לחוק וזאת נוכח צבירתה העודפת של האישה לגמלה, בהינתן כושר ההשתכרות הניכר של האישה ביחס לאיש. לפיכך, בשים לב לצורך בהשגת שוויון בתנאי היציאה מן הנישואין ביהמ"ש סבור כי יש לאזן את זכויות הצדדים בדירה באופן בו בעת פירוק השיתוף בדירה תזכה האישה לארבעים אחוזים מתמורת המכר, ואילו האיש יזכה בשישים אחוזים מתמורת המכר. (סכומי הכסף שהיו בכלל חשבונות הבנק של הצדדים, או מי מהם, במועד הקובע לאיזון משאבים, יאוזנו בחלקים שווים).

תביעה לדמי שימוש ראויים: דמי שימוש ראויים ייפסקו לרוב כאשר בן הזוג השוהה בדירה, השתמש בה באופן בלעדי ומנע, או נמנע כתוצאה משימוש, מבן הזוג השני להשתמש אף הוא בנכס. ככלל, מיום הגירושין ואילך, משמנועים הצדדים מכח הדין מלחיות תחת קורת גג אחת ולעשות שימוש משותף בבית, יש לפסוק דמי שימוש ראויים. בנסיבות המקרה ביהמ"ש קובע כי האישה זכאית לדמי שימוש ראויים אף קודם לגירושין, החל ממועד עזיבתה את הדירה. שכן, האישה עזבה את הבית כ-9 חודשים לאחר המועד הקובע. עסקינן בפרק זמן ממושך, בו לצדדים שניהם ברור, כי פניהם לפירוד ולגירושין. כעולה מחו"ד המומחית, מצב היחסים בבית היה קשה ופגע בילדים. בנסיבות אלו, בחירת האישה לעזוב עלתה בקנה אחד עם חובתה לדאוג לטובת הילדים ולצמצם את הפגיעה בהם. למעשה האיש הוא שהציע לאישה לעזוב את הבית. לא זו אף זו, שעזיבת האישה אפשרה את סידור הגט, אשר התעכב מחמת המשך מגוריהם המשותפים של הצדדים. נמצא איפוא, כי עזיבת האישה הייתה אך מתבקשת, ואין מקום להענישה על כך בדרך של שלילת קניינה, קרי - זכותה לתשלום בגין שימוש הבלעדי של האיש אף בחלקה בדירת המגורים.

הוער כי כל עוד לא פורק השיתוף, יש לגזור את שיעור דמי השימוש משיעור זכויותיה הקנייניות של האישה בדירה - מחצית. אין בכך שלאחר פירוק השיתוף יאוזן שווי הדירה בין הצדדים ביחס אחר, כאמור לעיל, כדי לשנות משיעור דמי השימוש, בגין זכותה הקניינית של האישה, קודם לפירוק השיתוף.

תביעת המזונות: בהתאם לדין האישי החל על הצדדים, חיובם במזונות הילדים הוא מדין צדקה והוא חל על הצדדים באופן זהה, על פי שוויון מהותי ביניהם בהתאם להלכת בע"מ 919/15. זאת למעט החיוב במזונותיהם ההכרחיים של בן הזקונים שטרם מלאו לו שש שנים, שאזי חיוב זה מוטל על האיש לבדו.

בהתאם לפסיקה שניתנה בעקבות בע"מ 919/15 לשם קביעת חיוב המזונות על ביהמ"ש לקבוע ממצאים בארבע שאלות עובדתיות: צרכי הילד ועלותם; יכולתם הכלכלית של שני ההורים; יחסיות יכולתם הכלכלית של ההורים, האחד מול רעהו; חלוקת המשמורת, ולמעשה הסדרי השהות, בפועל. לעניין זה ניתן להסתייע אף בנוסחה שהוצעה בעמ"ש (חיפה) 42513-09-14. ברם, בהחלט יש לבחון "ממעוף הציפור" האם פסיקת המזונות מאפשרת את קיום שני התאים המשפחתיים של ההורים שנפרדו, ואין די אך בחישוב מתמטי, על פי נוסחה שוויונית לכאורה.

במקרה דנא הצדדים לא הוכיחו את צרכי הילדים. בנסיבות אלו יש לפנות אל החזקות העובדתיות שנקבעו בפסיקה, כשבנסיבות המקרה ביהמ"ש מוצא להעריך את עלות מזונותיהם הבסיסיים של הילדים בסך 1,600 ₪ לחודש, כאשר מתוך סכום זה סך 1,400 ₪ לחודש הוא עלות הצרכים ההכרחיים (לה יש להידרש בעניין א. בן הזקונים, אשר טרם הגיע לגיל שש שנים).

ברם, חזקות אלו נכונות לעלות צרכיו הבסיסיים של ילד השוהה את עיקר זמנו במחיצת אחד מהוריו בלבד. במקרה דנא, שני הילדים הקטנים נמצאים במשמורתם המשותפת של הצדדים, ונוכח הקביעה בתיק המשמורת, יש לצפות שבעוד מספר חודשים, אף שני הגדולים, עתידים לשהות אצל שני הוריהם באופן שווה. בפסיקת בתי המשפט נשמעו גישות, לפיהן חזקה היא, כי יש לאמוד את עלות צרכיו הבסיסיים של ילד במשמורת משותפת (בשני משקי הבית גם יחד) בסך 2,250 ₪ לחודש, ואף זאת ללא עלות חינוך ומדור, ותוך הבאה בחשבון של כלל ההוצאה השולית הפוחתת. בהיעדר כל טיעון או ראיה מאת הצדדים בעניין זה, ביהמ"ש מפנה בענייננו לחזקה האמורה.

בנוסף לכך יש להעריך את עלות מדורם והוצאות אחזקת מדורם של הילדים, בשיעור 50% מעלות מדור ואחזקת המדור בה נושאים הצדדים בגין הוצאה זו. עת יישמו הצדדים את המשמורת המשותפת, וחלוקה שווה של שהות הילדים אצל כל אחד מהם, הדעת נותנת, כי יידרשו לשאת בדמי שכירות בעלות דומה (5,200 ₪ לחודש). בנוסף, ביהמ"ש מעריך את הוצאות המדור בסך 1,200 ₪ לחודש.

מהאמור עולה, כי יש להעריך את עלות צרכי א. בסך 2,250 ₪ לחודש, את עלות צרכי מו. בסך 2,050 ₪ לחודש, את עלות צרכי מר. בסך 1,850 ₪ לחודש ואת עלות צרכי מב. בסך 1,650 ₪ לחודש. זאת עת יהיו כלל הילדים באופן שווה אצל כל אחד מהוריהם. ברם, שהות שווה זו אינה שוררת לעת עתה.

בנסיבות אלו נקבע כי בכל הנוגע לשני הילדים הגדולים, יש לאמוד את צרכיהם ממועד הגשת התביעה ועד סוף שנה זו, בהתחשב בכך שיתגוררו את עיקר העיקרים של זמנם במחיצת האיש, קרי - עלות צרכי מר. סך 1,600 ₪ לחודש ועלות צרכי מב. סך 1,400 ₪ לחודש. מפאת הדין האישי החל על הצדדים, אף יש להבחין כאמור בין מלוא עלות צרכיו של א., לבין צרכיו ההכרחיים בלבד, אשר באחרונים חב האיש בלבד, אם כי בידיו לספקם בעין, ולא אך בתשלום לאישה בגינם.

בכל הנוגע ליכולתם הכלכלית של הצדדים צוין כי עת בוחנים יכולת כלכלית לצרכי תשלום דמי המזונות יש לבחון את ההכנסה בפועל ובכוח, לרבות כושר ההשתכרות, והן את הרכוש אשר עשוי להוות מקור לפירעון דמי המזונות. במקרה דנא שווי רכוש הצדדים דומה בעיקרו. אכן האיש עתיד לקבל שיעור גבוה יותר משווי דירת המגורים, אך שיעור עודף זה בא כנגד צבירתה העודפת של האישה לגמלה. בנסיבות אלו הנסיבה העיקרית אותה יש לשקול היא הכנסתם השוטפת של הצדדים, עת כאמור הכנסת האישה (נטו) עולה בסך 5,000 ₪ לחודש על הכנסת האיש, באופן בו הכנסתה כמעט כפולה מזו של האיש. (שני הצדדים ממצים את כושר השתכרותם).

בכל הנוגע לחלוקת נטל הטיפול בילדים הרי, שבכל הנוגע להוצאות תלויות השהות נושאים בהן הצדדים כפועל יוצא משהות הילדים במחיצתם. בעת הזו מתחלקות הוצאות אלו, של שני הילדים הקטנים, בחלקים שווים בין ההורים, ואילו בעיקר עיקרי ההוצאות תלויות השהות, בגין שני הילדים הגדולים, נושא בעת הזו האיש לברו. יש לצפות שהחל מראשית השנה הבאה, יישאו הצדדים באופן שווה, אף בהוצאותיהם תלויי השהות של שני הילדים הגדולים.

באשר להוצאות שאינן תלויות שהות האישה העידה כי מעת שנפרדו הצדדים היא אינה נושאת בהן כלל. בנסיבות אלו יש לראות באיש משום הורה מרכז, אשר יראה להוצאת הוצאות אלו עבור הילדים. סכום דמי המזונות אותם על האישה יהיה לשלם לאיש ייקבע אף בהתחשב בכך.

בהמשך לאמור ביהמ"ש קובע את סכום המזונות שעל האישה להעביר לידי האיש תוך הבחנה בין שלוש תקופות: הראשונה, מיום פרידת הצדדים בפועל ועד סוף שנה זו (עת הדעת נותנת שיעלה בידי הצדדים לקיים זמני שהות שווים ביחס לכל הילדים); השנייה, מתום התקופה הראשונה, ועד הגיע הבן הקטן לגיל שש, עת החיוב במזונותיו יחול על הצדדים באופן שווה; השלישית, לאחר הגיע הבן הצעיר לגיל שש

שנים כאמור. משמעות הדברים היא, כי בשתי התקופות הראשונות לא תשלם האישה לאיש דבר בגין מזונות הבן הצעיר, שכן כאמור על האיש החובה המוחלטת במזונותיו ההכרחיים (בשני הבתים גם יחד). כמו כן יש להבחין בין הסכום אותו יהיה על האישה לשלם לאיש בגין הוצאות מדור הילדים, בין התקופה הקודמת לפירוק השיתוף בדירה בפועל, לבין התקופה שלאחר מכן. האמור הוא על סמך ההנחה, כי שני הצדדים יידרשו לשכור למגוריהם ומגורי הילדים דירות דומות בעלות דומה.

פסק דין

1. תביעות הדדיות בין בני זוג אגב פרידתם. האישה הגישה כנגד האיש תביעה רכושית שעניינה פירוק שיתוף ואיזון משאבים (תלה"מ 31347-05-19), ותביעה לדמי שימוש ראויים, בגין שימושו הבלעדי בדירת המגורים המשותפת (תלה"מ 41324-12-19); האיש הגיש כנגד האישה תביעה למזונות ילדים (תלה"מ 50709-05-19), ותביעה למשמורת (תלה"מ 50726-05-16).

פתח דבר:

2. הצדדים נישאו כדמו"י בשנת 2003, התגרשו בשנת 2010 (להלן - "תקופת הנישואין הראשונה"), שבו ונישאו כדמו"י ביום 16.8.12 והתגרשו בשנית ביום 26.1.20 (להלן - "תקופת הנישואין השנייה") לצדדים נולדו ארבעה ילדים: מב. בן - 15, מר. בן - 13, מו. בן - 6.5, וא. בן - 4.

3. הצדדים הסכימו, כי אין להם טענות צד כלפי משנהו בגין תקופת הנישואין הראשונה, וכלל טענותיהם הן אך באשר לתקופת הנישואין השנייה. הוסכם, כי המועד הקובע לאיזון משאבים הוא יום 31.12.18 (להלן - "מועד איזון המשאבים") והנכסים שנצברו בתקופת הנישואין השנייה הם: רכב מסוג סובארו פורסטר, סכומי כסף בחשבונות הבנק של הצדדים, זכויותיהם הסוציאליות, ובית המגורים. לעניין הרכב הוסכם, כי הבעלות בו תועבר לידי האישה, שתישא לבדה ביתרת ההלוואה שניטלה לשם רכישתו, ותשלם לידי האיש בגין שני הנכסים הללו (הרכב וההלוואה) סך 1,500 ₪. לעניין המיטלטלין שהיו בבית המשותף במועד הקובע לאיזון משאבים הוסכם, כי האישה תבחר לעצמה שבעה פריטים והיתר יישארו בבעלות האיש. באשר לזכויותיהם הסוציאליות הסכימו הצדדים, כי כלל הזכויות שנצברו בתקופת הנישואין השנייה תאוזנה ביניהם בחלקים שווים (עמ' 6 לפרוטוקול מיום 4.12.19; עמ' 12 סיפא, 13 רישא, ש' 12 - 19 בעמ' 15, ש' 19 - 26 בעמ' 22 לפרוטוקול מיום 7.6.20).

4. במהלך תקופת הנישואין השנייה השתכרה האישה כמעט כפליים מהשתכרות האיש (12,000 ₪ אל מול 7,000 ₪, נטו, לחודש). האיש עוסק בתחום החינוך, ואילו האישה עוסקת בתחום המחשוב. משך כל תקופת הנישואין השנייה עבדה האישה באותו מקום

עבודה, והכשרתה המקצועית נעשתה בתקופת הנישואין הראשונה (ש' 12-27 בעמ' 10, ש' 20-21 בעמ' 16 לפרוטוקול מיום 7.6.20).

5. באשר לתביעת דמי השימוש ייאמר, כי עת הגישו הצדדים את שלוש תביעותיהם הראשונות בזמן, התגוררו הם יחדיו. ביום 1.9.19 עזבה האישה את בית המגורים המשותף, ועברה להתגורר בדירה אחרת, בשכירות.

6. מצב הדברים דהיום, כי האיש הוא המטפל העיקרי בשני הבנים הגדולים, הממעטים לשהות עם האישה, ובאשר לשניים הקטנים, חולקים הצדדים זמני שהות שווים בעיקרם. מפאת מצבם המדאיג של שני הבנים הגדולים, שמזה כשנה כמעט ואינם פוקדים את ספסל הלימודים, ואף מסרבים לקיים קשר עם האישה, הוגשו לבית המשפט המלצות המומחית הגברת ללי גרשנזון. בדיון שהתקיים ביום 7.6.20, הסכימו הצדדים, כי להמלצותיה ייתן תוקף של פסק דין. עיקר המלצות המומחית הן קביעת משמורת משותפת באשר לארבעת הילדים, שני הילדים הגדולים יופנו לטיפול, ובד בבד תפנה כל המשפחה להתערבות טיפולית. עוד הוסכם, כי יודיעו הצדדים לבית המשפט הסכמתם באשר לחלוקה פרטנית של שהות הילדים הקטנים במחיצת מי מהם.

7. הדיון בתביעת המשמורת הסתיים איפוא, ופסק דין זה יעסוק בתביעות הרכוש והמזונות. כפי שיבואר להלן, עיקר הדיון בתביעת הרכוש, הוא באשר לאופן חלוקת זכויות הבעלות בבית המגורים, או איזון, וסוגיית דמי השימוש, עת יתר הסוגיות הרכושיות מוסכמות.

תביעת הרכוש:

8. עסקינן בדירת מגורים, אשר נרכשה כחודש טרם תקופת הנישואין השנייה, תמורת סך של 1,790,000 ₪, עת סך 1,680,000 ₪ שולמו בסכומי כסף אותם קיבל האיש מאת סבו, סבתו ואמו. סך 150,000 ₪ לערך, אשר שימשו ככל הנראה לשם השלמת יתרת תמורת הרכישה והוצאות עסקת הרכישה, שולמו באמצעות הלוואת משכנתא אותה נטלו הצדדים יחדיו, ואשר החזריה השוטפים נפרעו מחשבון האיש, במהלך תקופת הנישואין השנייה ולאחריה. הזכויות בדירה נרשמו במרשם המקרקעין על שם שני הצדדים, בחלקים שווים ביניהם.

טענות הצדדים:

9. לשיטת האישה, הזכויות בדירה שייכות לצדדים בחלקים שווים, כעולה ממרשם המקרקעין, וכי לה תרומה לא מבוטלת ברכישתה מפאת ממשכורתה הגבוהה. לאור זאת מבקשת היא לפרק את השיתוף בדירה על דרך של מכר, תוך חלוקת תמורת המכר בין הצדדים, בחלקים שווים, או לחלופין לאזן את שווי הדירה בין הצדדים בחלקים שווים. מנגד טוען האיש, כי יש להחיל את הוראות [סעיף 2\(8\) לחוק יחסי ממון בין בני זוג](#), התשל"ג

- 1973 (להלן - "חוק יחסי ממון"), ולהורות על איזון שווי הזכויות בדירה, שלא מִחְצָה על מִחְצָה, באופן בו תחולקנה הזכויות, או יחולק שוויין, בהתאם לשיעור השקעת כל אחד מהם ברכישה, היינו כ - 97% לאיש, והיתרה לאישה. עוד טוען האיש, כי בהתאם להוראות [סעיף 5\(א\)\(1\) לחוק יחסי ממון](#), יש להחריג את דירת המגורים ממסת הנכסים, שעה שעיקר העיקרים של סכום הכסף ששימש לרכישתה הוענק לו במתנה "על חשבון" ירושה, אותה עתיד היה לקבל, לאחר אריכות ימיהם ושנותיהם של קרוביו האמורים. כן טוען האיש, שיש להורות על איזון שלא מִחְצָה על מִחְצָה בשל פערי השתכרות משמעותיים לטובת האישה, אשר נוצרו מפאת וויתורו על התפתחותו המקצועית, במהלך החיים המשותפים, והתמסרותו לגידול הילדים.

10. אליבא דגרסת האיש, אמנם הדירה רשומה על שם הצדדים בחלקים שווים, ברם, הרישום הוא בשל דרישת הבנק שהתנה את אישור הלוואת המשכנתא ברישום הזכויות באופן זה. כן נטען כי בשל האמון שרחש לאישה, ובשים לב, שהצדדים התגרשו זה מזו בעבר, היה סמוך ובטוח כי האישה תעשה כל שלא ידה לשמור על חיי הנישואין, ובשל כך לא פעל לרישום זכויותיו באופן המשקף את אופן המימון, ואף לא לעריכת הסכם ממון. עוד נטען לעניין העדר הסכם ממון, כי אכן, זה לא נערך, אך לשיטתו, בין הצדדים שררה הסכמה בעל פה באשר לבעלותו הבלעדית בדירה. למותר לציין, כי האישה דוחה טענות אלה.

דיון והכרעה:

11. [סעיף 5\(א\) לחוק יחסי ממון](#) קובע, כי על דרך הכלל, כל אחד מבני הזוג, יהא זכאי למחצית שווי הנכסים אותם צברו בני הזוג, או מי מהם, החל ממועד הנישואין ועד למועד הגירושין (או עד מועד מוקדם יותר. ראו: [סעיף 5א לחוק יחסי ממון](#)). יחד עם זאת מונה הסעיף רשימת נכסים המותרים מגדרי האיזון, לרבות נכסים שהיו למי מבני הזוג ערב הנישואין, או שקיבלו במתנה או בירושה בתקופת הנישואין ([סעיף 5\(א\)\(1\) לחוק יחסי ממון](#)); ונכסים שבני הזוג הסכימו בכתב ששווים לא יאוזן ביניהם ([סעיף 5\(א\)\(3\) לחוק יחסי ממון](#)). [סעיף 8\(1\) לחוק יחסי ממון](#) מקנה לבית המשפט **בנסיבות מיוחדות המצדיקות זאת**, את שיקול הדעת להוציא מגדר איזון המשאבים נכסים נוספים על אלו המפורטים [בסעיף 5\(א\) לחוק יחסי ממון](#); ואילו [סעיף 8\(2\) לחוק יחסי ממון](#) מקנה לבית המשפט את הסמכות לחלק את הנכסים ברי האיזון בשיעור שאינו מִחְצָה על מִחְצָה, בהתחשב בין היתר, בנכסים עתידיים, לרבות כושר השתכרות בני הזוג.

12. נקודת המוצא היא, כי הרישום משקף את זכויות הבעלות, ואין נפקות לשיעור תרומת מי מהצדדים, או למקורות הכספים העודפים שהושקעו. ככלל בנסיבות בהן נכס רשום על שם הצדדים בחלקים שווים, לא תשמע טענת מי מהם, כי השקיע יותר ממשנהו ברכישה, אדרבא, רישום הדירה בחלקים שווים, בשים לב לשיעור תרומה משמעותי יותר של מי מהם, יש בו אף כדי ללמד שאותה תרומת יתר, היא בגדר וויתור של אותו צד על זכויות יתר בנכס. הדין הנוהג הוא, כי סכום אותו שילם צד מעבר לשווי זכויותיו הרשומות בדירה,

נראה כמתנה שניתנה לצד השני, וכעת בעת הפירוד אין הוא זכאי לחזור בו מן המתנה. ראו: [ע"א 66/88 דקר נ' דקר, פ"ד מג\(1\) 122 \(1989\); ע"א 343/87 פרי נ' פרי, פ"ד מד\(2\) 154, 164 \(1990\).](#)

13. אכן, הוראות [סעיף 5\(א\)\(1\) לחוק יחסי ממון](#), קובעות, כי נכסים שהיו ברשות מי מבני הזוג ערב הנישואין, או נכסים שנתקבלו במתנה או בירושה, אינם ברי איזון. ברם, ענייננו שונה, שכן אין מדובר בנכס אותו קיבל האיש במתנה מצד שלישי והותרו נפרד, אלא עסקינן בנכס, אשר אכן נרכש בעיקר מסכומי כסף אותם קיבל האיש במתנה, אך האיש בחר **לשתף** בו את האישה, בחלקים שווים ביניהם. לעניין זה אדחה את טענת האיש, לפיה הרישום המשותף נבע מדרישות הבנק, עת האיש עצמו העיד, כי לא התקיים כל שיח בעניין זה עם הבנק. אלו אף פני הדברים באשר לטענה להסכמות בעל פה בעניין הדירה, עת האישה הכחישה טענות אלו, וגרסת האיש לא הוכחה. האיש אף הודה, כי שקל לפנות אל האישה בבקשה לערוך הסכם ממון, אך זנח כוונתו זו, ואילו האישה הבהירה, כי אילו היה פונה לא הייתה מסכימה (ש' 20 בעמ' 5 לפרוטוקול מיום 4.12.19; עמ' 16 - 17 לפרוטוקול מיום 7.6.20).

14. מהאמור עולה, כי הדירה היא **נכס משותף** לצדדים, בחלקים שווים ביניהם, אשר נרכש לצרכי התא המשפחתי ושימשו בפועל. בנסיבות אלו יש לדחות את טענת האיש באשר לאופן מימון רכישת הזכויות בדירה, קרי - טענות הצופות פני עבר, ואשר יש בהן משום התחשבות בדיעבד על השקעת יתר ברכישת נכסים משותפים, אשר שימשו את התא המשפחתי. כך אף יש לדחות את טענתו בדבר פירעון ההחזר השוטף של הלוואת המשכנתא מחשבונו, שכן אין חולק, כי פירעון זה בא על חשבון סכומי כסף שנועדו למשק הבית המשותף, עת האישה מימנה מהכנסותיה את משק הבית בכללותו (עמ' 11, 16 לפרוטוקול מיום 7.6.20). לא הוכחו אף טענות האיש בדבר "וויתור" על התפתחו המקצועית, אשר אפשר את התפתחותה המקצועית של האישה, ולמעשה אף לא הובאה לכך כל ראיה.

15. יחד עם זאת, פירוק שיתוף קנייני לחוד ואיזון משאבים לחוד. אבאר. בהתאם להוראת [סעיף 5\(א\) לחוק יחסי ממון](#), כלל הנכסים אותם צברו בני הזוג במהלך החיים המשותפים ברי איזון. מקום בו תורם מי מבני הזוג תרומת יתר, ביחס לבן זוגו, לשם לרכישת נכס המשמש את התא המשפחתי, ומשתף בו את בן זוגו, הרי שככלל משמעות הדבר היא **צירוף** הנכס במלואו למסת הנכסים שתאוזן בחלקים שווים. תרומת היתר של מי מבני הזוג לרכישת הנכס, אינה מהווה משום "מתנה" לבן הזוג השני, כמשמעותה בהוראת [סעיף 5\(א\)\(1\) לחוק יחסי ממון](#), שעניינו **החרגת** מתנות ממסת הנכסים ברי האיזון. עסקינן **בשיתוף בנכסים**, עליהם מסתמכים כלכלית שני בני הזוג, ונוטים לצפות שנכסים משותפים אלו ישרתו את שניהם ביום סגריר. ראו: ש' [ליפשיץ, השיתוף הזוגי](#) (התשע"ו-2016) (להלן - "ליפשיץ") בעמ' 76 - 78.

16. מסקנה זו עולה בקנה אחד עם תכלית מנגנון איזון המשאבים בכללותו, עת ככלל יאוזנו בחלקים שווים כלל הנכסים שהביאו עמם הצדדים אל משק הבית המשותף. בהיעדר הסכם מפורש בכתב, כדרישת [סעיף 5\(א\)3 לחוק יחסי ממון](#), אין ללמוד מכך שהמשתף את רעהו בנכס כלשהו - ובכך מביא את אותו הנכס, אשר אינו פרי המאמץ המשותף, בגדרי איזון המשאבים - מתכוון דווקא להחריגו מגדרי איזון המשאבים.

17. בשולי הדברים אעיר, כי ייתכן וניתן להגיע למסקנה שונה באשר למתן מתנות בעלות אופי אישי במסגרת חיי הנישואין, כדוגמת טבעת נישואין, בושם וכיוב', אשר על פי טיבן לא נועדו לשמש את שני בני הזוג במשותף, אלא אך אחד מהם.

18. רישום הנכס באופן זה או אחר, אינו מהווה משום הסכמה מפורשת בכתב, כדרישת הוראת [סעיף 5\(א\)3 לחוק יחסי ממון](#), כי הנכס לא יאוזן. לעניין זה אף ראו הוראת [סעיף 9 לחוק יחסי ממון](#). יפים לעניין זה דברי כב' השופט רובינשטיין [בבע"מ 1955/17 פלונית נ' פלוני](#) [פורסם בבנו] (2017):

"לדידי, מעיקרא יש להשקיף אל יחסי הרכוש בין בני הזוג באספקלריה של [חוק יחסי ממון](#), קרי, מכלול היחסים בין בני הזוג ולא "שותפות" גרידא. חרף מעמדה הרם של הזכות הקניינית והכללים הבסיסיים החלים בפירוק שיתוף קנייני, ישנם טעמים כבדי משקל לגישה מרוככת יותר כאשר ענייננו בפירוק נכס - בודאי הדירה - הנמצא בבעלות משותפת של שני הצדדים, כחלק מפירוקו של התא המשפחתי. ניתן לטעון בהקשר זה כי איזון המשאבים חל מעיקרא על "כלל נכסי בני הזוג", כלשון [סעיף 5 לחוק](#), ואילו נכסים הרשומים על שם שני הצדדים אינם כלולים בחריגים לכך המופיעים באותו [סעיף](#) ולכאורה כבר "איזונו" בני הזוג את הנכסים על-ידי הרישום המשותף. המלומד ש' ליפשיץ טוען בהקשר דומה, כי ככלל יש להחיל את [חוק יחסי ממון](#) גם כאשר ענייננו בפירוק שיתוף קנייני, תוך התחשבות באופי הייחודי של פירוק שיתוף אגב פירוק התא המשפחתי, והצורך בהחלת המנגנונים הקונקרטיים שנועדו לצרכים אלה בחוק יחסי ממון (ש' ליפשיץ [השיתוף הזוגי](#) 167-166 (התשע"ו - 2016). אוסיף בהמשך לכך, כי אם לכאורה מצא בית המשפט, בנסיבות חריגות, כי איזון של מחצה על מחצה אינו צודק בנסיבות, ולבני הזוג אין רכוש פרט לדירת המגורים הרשומה על שמם בחלקים שווים, ניתן לתהות אם יש מקום לשלול מראש את האפשרות לפיה ייעשה שימוש בסעיף 28 לחוק וייקבע, כחריג, כי פירוק השיתוף ומכירת הנכס ייעשו שלא באופן שוויוני. כשלעצמי מסופקני אם ניתן לטעון, כי משעסקינן בנכסים הרשומים על שם שני בני הזוג, מדובר ב"נכסים שבני הזוג הסכימו בכתב ששוויים לא יאוזן ביניהם", כלשון [סעיף 5\(3\) לחוק](#), ושעל כן אינם באים בגדר הנכסים בני האיזון".

19. [סעיף 8 לחוק יחסי ממון](#), על תת סעיפיו השונים, מאפשר לבית המשפט, בנסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, לחרוג מאופן האיזון הקבוע [בסעיף 5\(א\)](#) לחוק יחסי ממון. כך בידי בית המשפט לאזן אך את מקצת הנכסים ברי האיזון, אשר היו לצדדים במועד הקובע לאיזון משאבים, להביא בגדרי איזון המשאבים נכס שהיה לצדדים או למי מהם קודם למועד הקובע לאיזון המשאבים (מועד הגירושין, או מועד קודם שנקבע נוכח הוראת [סעיף 5א לחוק יחסי ממון](#)), ואף לקבוע איזון בשיעור שאינו מְחַצָּה על מְחַצָּה, בין לכלל הנכסים ובין למקצתם. ודוק, הוראת הסעיף האמור אינה מאפשרת לבית המשפט להביא בגדרי איזון המשאבים נכס, אשר מעולם לא בא בגדרו.

20. במקרה דנן, עת מצאנו, כי זכויות הצדדים בדירה הן בבחינת נכס בר איזון, אשר לא הוחרג בהסכם מפורש בכתב, ניתן מושגית לבחון שמא יש מקום לאזן את שוויה באופן שאינו מְחַצָּה על מְחַצָּה. ודוק, כאמור, עת בוחנים האם מתקיימות אותן נסיבות מיוחדות המצדיקות איזון בלתי שגרתי זה עלינו להביט בעיקר במבט פרוספקטיבי, הבוחן את יציאת שני הצדדים מהחיים המשותפים, קרי - שמא מתקיימות הנסיבות המלמדות על כך שייוצר חוסר צדק לעתיד, המצדיק איזון באופן שאינו מְחַצָּה על מְחַצָּה. כפי שיובהר להלן במקרה דנן מתקיימות נסיבות אלו.

21. הניסיון מלמד, כי דירת המגורים היא הנכס הכלכלי העיקרי והמשמעותי של משק הבית הישראלי. כלל זה יפה אף בעניינם של הצדדים דנן, עת זכויותיהם בדירת המגורים מהוות את עיקר העיקרים של עתודתם הכלכלית. יחד עם זאת, לצדדים שניהם עתודה כלכלית נוספת, אשר חלקה עתודה כלכלית פוטנציאלית, היא צבירת ההפקדות לגמלה וכושרם לצבור עתודה כלכלית זו עד פרישתם לגמלאות. ראו: נ' שלם, **יחסי ממון ורכוש הדין והפסיקה** (תשע"ט - 2019) 589 (להלן - "שלם"). פער ההשתכרות הניכר בין הצדדים מוביל לכך שצבירת האישה לגמלה גבוהה משמעותית מזו של האיש. ככל שימשיכו הצדדים במסלולם המקצועי הנוכחי, ונוכח ניסיון העבר הממושך, בפרספקטיבה של תקופת הנישואין השנייה, ולמעשה אף תקופת הנישואין הראשונה, הדעת נותנת, כי לעת זקנה תזכה האישה לגמלה גבוהה משמעותית מזו של האיש. אמנם זכויות הגמלה שנצברו במהלך החיים המשותפים תאוזנה בין הצדדים בחלקים שווים, ובכך ייחנה אף האיש מצבירת הזכויות הסוציאליות של האישה במהלך החיים המשותפים. ברם, היות והצדדים שניהם בראשית שנות הארבעים לחייהם, הדעת נותנת, כי משך למעלה מעשרים שנות עבודה נוספות, הצפויות להם, תצבור האישה זכויות רבות מאלו שיצבור האיש עד למועד פרישת שניהם (עמ' 10 סיפא - 11 רישא לפרוטוקול מיום 7.6.20).

22. הוראת [סעיף 8\(2\) לחוק יחסי ממון](#) מאפשרת לבית המשפט להביא בחשבון אף את כושר השתכרות הצדדים ונכסיהם העתידיים. ודוק, לשון הסעיף אינה מוגבלת אך לכושר השתכרות שנוצר במהלך החיים המשותפים. ראו: ליפשיץ, בעמ' 312. במקרה דנן נמצא, כי כושר השתכרות האישה עולה באופן ניכר על זה של האיש. אכן יש להבחין בין השתכרות בפועל לבין כושר השתכרות, אך דומני, שנוכח עיסוקם השונה של הצדדים, ובשים לב

לניסיון העבר - השתכרותם בפועל מלמדת אף על כושר השתכרותם. בהינתן כושר ההשתכרות הניכר של האישה ביחס לאיש, צפויה האישה לזכות הן ביכולות כלכליות טובות משמעותית מאלו של האיש, עד פרישתה לגמלאות, ונוכח צבירתה הגבוהה יותר לגמלה, אף לאחר פרישתה מעבודתה.

23. האיש אינו יכול לחזור בו כעת משיתוף האישה בזכויות בדירה, עת נכזבה תקוותו לנישואין ארוכי שנים. אך הצד השני של המטבע הוא, כי אין זה צודק שאך האישה תהנה מתוצאות איחוד המשאבים אגב החיים המשותפים - הוא שיתופה במחצית הזכויות בדירת המגורים, אשר רכישתה מומנה כמעט כולה ממשאבי האיש - ואילו האיש לא ייהנה משווי זכויות הגמלה אותן עתידה האישה לצבור, לאחר סיום החיים המשותפים. השוו: ליפשיץ, בעמ' 188 - 189. דומה שכך אף ראתה האישה את "עסקת החיים המשותפים", וכלשונה: "מה שאני הבאתי למשפחה הזו זה הרבה כסף. הוא הביא דירה ואני הבאתי הכנסה שוטפת. לא הבאתי מיליונים אבל אי אפשר להתעלם מזה" (עמ' 5 סיפא לפרוטוקול מיום 4.12.19).

24. אכן בתקופת הנישואין השנייה, ועד המועד הקובע לאיזון משאבים, "תרמה" האישה למשק הבית המשותף סכום כסף מצטבר, העולה בכדי 400,000 ₪ לערך על הסכום אותו "תרם" האיש (מפאת ההפרש בהכנסה השוטפת כאמור). מסכום זה נהנו כלל חברי משק הבית המשותף - הצדדים וילדיהם. "תרומתה" האמורה אף באה לידי ביטוי בצבירה גבוהה יותר לגמלה בתקופה זו, אשר אין חולק, כי האיש ייהנה ממנה. ודוק, עסקינן בצבירת הגמלה אך במהלך תקופת הנישואין השנייה, ועד המועד הקובע לאיזון משאבים, להבדיל מצבירת זכויות לגמלה לאחר המועד הקובע לאיזון משאבים ועד לפרישת הצדדים לגמלאות.

25. אלמלא אותה "עסקת חיים משותפים", האישה הייתה ממשיכה לצבור סכומי כסף וזכויות סוציאליות ניכרים ביחס לצבירת האיש. אך יחד עם זאת האיש היה נותר עם מלוא הנכסים אותם הביא עמו "לעסקת החיים המשותפים", הם למעשה אותה דירת מגורים בה שיתף את האישה בחלקים שווים. מקום בו "עסקת החיים המשותפים", לא צלחה, ותקוות הצדדים לחיי שיתוף ממושכים עד פרישתם לגמלאות נכזבה, אין זה צודק, כי אך האיש יישא במחיר "כישלון העסקה". זאת עת במקרה דנן מתקיימות אותן נסיבות חריגות, בהן כושר השתכרות האישה עולה משמעותית על זה של האיש, והיא צפויה לזכות פעמיים - הן במחצית שווי הדירה, והן בזכויות גמלה העולות בשיעור ניכר על אלו של האיש.

26. נוכח האמור, בשים לב לצורך בהשגת שוויון בתנאי היציאה מן הנישואין סבורני, כי יש לאזן את זכויות הצדדים בדירה באופן בו בעת פירוק השיתוף בדירה תזכה האישה לארבעים אחוזים מתמורת המכר, ואילו האיש יזכה בשישים אחוזים מתמורת המכר. השוו: ליפשיץ בעמ' 337 - 341.

27. לעניין זה יוער, כי אין חולק שלא ניתן לפרק את השיתוף בדירה בעין, ויש לעשות כן על דרך של מכר. הצדדים לא טענו דבר באשר לאופן פירוק השיתוף, ולפיכך יפעלו כמקובל, קרי -

ככל שלא יגיעו להסכמה בדבר מכר הזכויות בדירה צד למשנהו, או לצד שלישי, רשאי מי מהם המעוניין בכך לפנות בתביעה לאכיפת פסק הדין, ובכלל זה למינוי כונס נכסים, אשר ימכור את הדירה לכל המרבה במחיר ויחלק את תמורת המכר בניכוי הוצאותיו כאמור.

28. לשם השלמת הדברים יאמר, כי מקום בו הצדדים שותפים בדירה בחלקים שווים ונטלו במשותף את הלוואת המשכנתא, עליהם לפרעה בחלקים שווים. אין חולק, כי האיש הוא הפרוע לבדו את הלוואת המשכנתא מאז המועד הקובע לאיזון משאבים, ולפיכך על האישה להשיב לו מחצית מכל סכום ששילם כאמור מאז המועד הקובע לאיזון משאבים.

29. בשולי הדברים אעיר, כי הניתוח המשפטי בפסק הדין אינו זהה לטיעוני הצדדים בהליך דן. שהרי, האיש טען, כי יש לאזן את שווי הדירה שלא מְחַצָּה על מְחַצָּה, אך מפאת תרומתו הניכרת לרכישתה, מבלי שטען דבר באשר לצבירה העתידית של זכויות הגמלה. הדין הנוהג הוא, כי בית המשפט אינו כבול לנימוקים המשפטיים שהעלו הצדדים, אלא רשאי הוא להכריע בדין על פי המערכת עובדתית שהובאה בפניו, אף מכח נימוקים משפטיים שונים. ראו: [ע"א 7183/13 ברק נ' דלתא](#) [פורסם בנבו] (2015); [רע"א 6593/19 דומני נ' אופק](#) [פורסם בנבו] (2020).

30. לשם השלמת הדיון הרכושי, ובהיעדר כל טענה אחרת, מובהר, כי אף סכומי הכסף שהיו בכלל חשבונות הבנק של הצדדים, או מי מהם, במועד הקובע לאיזון משאבים, יאוזנו בחלקים שווים.

תביעה לדמי שימוש ראויים:

31. לטענת האישה, יש לחייב את האיש לשלם לה דמי שימוש ראויים, בגין שימוש הייחודי בדירה, החל מחודש ספטמבר 2019, עת נאלצה לעזבה. בעדותה, הבהירה כי עם עזיבתה את דירת המגורים, עברה להתגורר בסמיכות למגורי האיש עם הילדים, ושוכרת היא דירה דומה בעיקרה, בגינה נושאת בדמי שכירות בסך 5,200 ₪ לחודש (עמ' 13 לפרוטוקול מיום 7.6.20).

32. לשיטת האישה היות שהמועד הקובע לאיזון משאבים הוא יום 31.12.18, ובשים לב כי תביעתה לבית הדין הרבני לסידור הגט, וכן תביעתה לפירוק שיתוף הוגשו עוד בחודש מאי 2019, ובד בבד הגיש האיש תביעתו למזונות ילדים ומשמורתם, ברי כי ידע על כוונתה לעזוב את הדירה, ואף השלים עם פרידתם העתידית של הצדדים. היות ולא ניתן לסדר גט כל עוד מתגוררים הצדדים תחת קורת גג אחת, הרי שעזיבת האישה את הדירה נדרשה לשם סידור הגט. האיש התנגד לפירוק השיתוף בדירה, נוכח טענתו, כי זכויות האישה בה מצומצמות עד מאד כאמור, עיכב למעשה האיש את פירוק השיתוף בדירה ובכך אף את הגירושין. לא זו אף זו, בדיון שהתקיים בבית הדין הרבני, הבהיר הוא לאישה כי ככל שהגירושין דחופים בעיניה רשאית היא למצוא לעצמה מדור חלופי. כן נטען, כי המשך המגורים המשותפים במצב

יחסים כה רעוע, מנציח את הסכסוך אליו חשופים ילדיהם הקטינים של הצדדים, ומשכך, על מנת לנסות לצמצם את הנזק שנגרם לילדים, עזבה היא את דירת המגורים.

33. לטענת האיש, נוכח טענותיו לעניין זכויות הבעלות בדירת המגורים, ברי כי אין לאישה זכויות בבית המגורים, ובשל כך, יש לדחות תביעתה. עוד טוען האיש שהאישה עזבה את הבית מרצונה, ועזיבתה הפתיעה אותו, עת כלל לא מנע ממנה להתגורר בדירה, אלא אף פעל רבות לשיקום חיי הנישואין. האיש נותר להתגורר בדירה יחד עם ילדי הצדדים, עת הדירה מהווה כר ביטחון עבור הילדים, המצויים במשבר נפשי מאז עזיבתה הפתאומית של האישה.

דיון והכרעה:

34. דמי שימוש ראויים בגין השימוש במקרקעין נפסקים מכח [סעיפים 31 ו- 33 לחוק המקרקעין](#), תשכ"ט - 1969 (להלן - "חוק המקרקעין"), ומכח דיני הנזיקין. ראו: [ע"א 1492/90 זרקא נ' פארס](#) [פורסם בנבו] (1993) (להלן - "עניין זרקא"); שלם, בעמ' 452. מקובל לראות בהוראת [סעיף 33 לחוק המקרקעין](#) "החלה פרטנית של העיקרון הכללי שמטרתו למנוע עשיית עושר ולא במשפט". ראו: [ע"א 891/95 זידאני נ' אבו אחמד, פ"ד נג\(4\) 769, 778 \(1999\)](#) (להלן - "עניין זידאני"); ד' [פרידמן, דיני עשיית עושר ולא במשפט](#), כרך א', מהדורה שלישית, התשע"ה - 2015 בעמ' 482.

35. הדין הנוהג באשר לפסיקת דמי שימוש ראויים הוא כפסיקת בית המשפט העליון בעניין זרקא שם נקבע: "חובה זו (לשכר ראוי - נ.פ.) אכן קיימת, אולם רק כאשר השותף האחד השתמש במקרקעין באופן בלעדי, באופן שנמנע מיתר השותפים להשתמש אף הם באותם מקרקעין. היה ולא נמנע השימוש הזה מיתר השותפים גם כאשר הם לא השתמשו במקרקעין בפועל, אין השותף חייב בתשלום כלשהוא ליתר השותפים" (פסקה 6 לפסק הדין). אמנם על הלכה זו נמתחה ביקורת רבה, הן בפסיקת בתי המשפט והן בספרות. ראו לדוגמא: עניין זידאני; [תמ"ש \(ת"א\) 73931/98 קיסרי נ' קיסרי](#) [פורסם בנבו] (2000) (להלן - "עניין קיסרי"). ברם עדיין ההלכה הנוהגת היא כפי שנקבע בעניין זרקא. ראו: [בע"מ 9881/05 פלוני נ' פלונית](#) [פורסם בנבו] (2006) (להלן - "עניין פלוני"); [ע"מ \(תל-אביב-יפו\) 1165/04 א.ז. נ' ע.ז.](#) [פורסם בנבו] (2005).

36. בענייננו, יש להוסיף כי "אמת נכון הדבר, כאשר אחד מבני הזוג מואס בקשר הנישואין אין לחייבו להמשיך לגור עם בן זוגו תחת קורת גג אחת, אולם אין פירושו של דבר שבן הזוג הנשאר בדירה הופך באחת לשוכר בעל כורחו". ראו: [ע"מ \(מחוזי י-ם\) 320/02 עפל רפאלי נ' עפל](#) [פורסם בנבו] (2002) בפסקה 26 לפסה"ד; [בע"מ 5357/06 פלוני נ' פלונית](#) [פורסם בנבו] (2006) (להלן - "עניין פלונית") בפסקה ח' לפסה"ד. יחד עם האמור, "אין בעובדה שאחד מבני הזוג עוזב את בית המגורים המשותף בתקופה הקשה של פירוק הקשר, כדי להעיד כי הוא מוותר על זכויותיו 'מעתי ועד עולם' ... (ולפיכך - נ.פ.) המועד שממנו ואילך יהיה זכאי

המשיב לדמי שימוש ראויים נתון לקביעתו של בית המשפט לענייני משפחה ... סוגיית קביעת המועד הראוי אינה פשוטה, וחזקה על בית המשפט לענייני משפחה שידון בשאלות העובדתיות הכרוכות בה, ויקבע את ממצאיו בהתאם ...". ראו: [בע"מ 9126/05 פלונית נ' פלוני](#) [פורסם בנבו] (2006).

37. דמי שימוש ראויים ייפסקו לרוב כאשר בן הזוג השוהה בדירה, השתמש בה באופן בלעדי ומנע, או נמנע כתוצאה משימוש, מכן הזוג השני להשתמש אף הוא בנכס. ראו: שלם, בעמ' 455. ככלל, **מיום הגירושין ואילך**, משמנועים הצדדים מכח הדין מלחיות תחת קורת גג אחת ולעשות שימוש משותף בבית, יש לפסוק דמי שימוש ראויים (בכפוף לחריג של פטור, שיינתן רק בנסיבות של ויתור מפורש מצד אחד מבני הזוג). כלל זה, כך נפסק, מהווה **תמריץ לבן הזוג הגר בדירה לפעול לפירוק השיתוף**. מנגד ברי, כי אם בן הזוג שאינו גר בדירה הוא המאריך ומסכל את הפירוק - אין הוא יכול להישמע בטענת דמי שימוש ראויים ראו: עניין פלונית; [פש"ר \(מחוזי י-ם\) 956/04 סיקרון נ' אזולאי](#) [פורסם בנבו] (2010); [בע"מ 9881/05 פלוני נ' פלונית](#), [פורסם בנבו] (2006); [ע"מ \(ת"א\) 1104/04 י. נ. נ' ר.נ.](#) [פורסם בנבו] (2005).

38. בענייננו, נוכח קביעותיי דלעיל בדבר זכויות האישה בדירה, דומה כי אין חולק באשר לזכותה המושגית לקבל דמי שימוש מאת האיש בנסיבות המתאימות. בכל הנוגע לחיוב האיש בדמי שימוש ראויים החל ממועד הגירושין, הרי שכאמור ממועד זה מנועים הצדדים מכח הדין הדתי החל עליהם להתגורר יחדיו. בהינתן שלא הוכח, כי האישה וויתרה על זכותה לדמי שימוש ראויים, ולמעשה הדבר כלל לא נטען, זכאית היא לקבל מהאיש דמי שימוש ראויים בגין תקופה זו.

39. נשאלת איפוא השאלה האם זכאית האישה לדמי שימוש ראויים אף קודם לגירושין, החל ממועד עזיבתה את הדירה. בנסיבות דנן סבורני, כי יש להשיב על שאלה זו בחיוב. אבאר.

40. מאז הודיעה האישה לאיש על רצונה להתגרש - ואף פנתה אל בית משפט זה בחודש ינואר 2019 - ועד למועד בו עזבה בפועל את הדירה המשותפת חלפו כשמונה חודשים. כאמור, הצדדים הסכימו, כי יום 31.12.18 הוא המועד הקובע לאיזון המשאבים, קרי - המועד שממנו ואילך נהגו הצדדים בבחינת "שלי שלי - שלך שלך". אין בפנינו איפוא מקרה בו קמה האישה לפתע ועזבה את בית המגורים המשותף, בהפכה את האיש "לשוכר בעל כורחו". עסקינן בפרק זמן ממושך, בו לצדדים שניהם ברור, כי פניהם לפירוד ולגירושין, אך מפאת המגורים המשותפים לא ניתן לסדר את הגט. אין מדובר במקרה בו אך האישה סברה שחיהם המשותפים של הצדדים הסתיימו, ואילו האיש עוד קיווה שאין אלו פני הדברים. אף האיש עצמו הבין זאת והסכים לכך. ראו לדוגמא: סעיף 3 לכתב ההגנה בתלהמ"מ 31347-05-19, אשר הוגש בחודש יולי 2019, כחודשיים קודם לעזיבת האישה את הדירה המשותפת, בו מבהיר האיש, כי הוא מסכים לגירושין.

41. כעולה מחוות דעת מומחית בין המשפט, אכן מצב היחסים בבית היה קשה ופגע בילדים. בנסיבות אלו, בחירת האישה לעזוב עלתה בקנה אחד עם חובתה לדאוג לטובת הילדים ולצמצם את הפגיעה בהם. למעשה האיש הוא שהציע לאישה לעזוב את הבית (עמ' 17 לפרוטוקול מיום 7.6.20). לא זו אף זו, שעזיבת האישה אפשרה את סידור הגט, אשר התעכב מחמת המשך מגוריהם המשותפים של הצדדים. נמצא איפוא, כי עזיבת האישה הייתה אך מתבקשת, ואין מקום להענישה על כך בדרך של שלילת קניינה, קרי - זכותה לתשלום בגין שימושו הבלעדי של האיש אף בחלקה בדירת המגורים. ראו: עניין קיסרי.

42. תוצאה אחרת אינה רצויה, היות והייתה עלולה להוביל לפגיעה בבני הזוג וילדיהם. שהרי, ידועה האמרה "ביתי הוא מבצרי", המלמדת על כך שכל אדם רואה חשיבות רבה בשקט ובביטחון בבית מגוריו. אין מקום ליצור תמריץ שלילי לאדם הסובל, או גורם לסבל, לבני משפחתו, להישאר להתגורר בבית מגוריו, אך מפאת חששו שקניינו ייפגע. מוטב איפוא למצוא דרכים מתאימות לתת מענה לזכותו של אדם להינות מקניינו, תוך פגיעה מינימאלית ביחסים המשפחתיים. טעם נוסף הוא העיכוב בגירושי. מקום בו בן זוג חושש לצאת מהדירה מפאת הפסד כלכלי, יוותרו בני הזוג להתגורר יחדיו, לא ניתן יהיה לסדר את גיטם, על אף שלמעשה שניהם מבינים שפניהם לגירושין ומעוניינים בכך.

43. עת בוחן בית המשפט תביעות לפסיקת דמי שימוש ראויים בדירת מגורים משותפת, על בית המשפט לשקול את כלל הנסיבות, עת מחד אכן אין מקום "להפוך אדם שוכר בעל כורחו", אך מאידך, לאחר תקופת הסתגלות מתאימה, יש לאפשר לבן הזוג המעוניין בכך לצאת את דירת המגורים, תוך קבלת תשלום ראוי עבור שימושו הבלעדי של בן זוגו בקניינו. בידי בית המשפט אף לדחות את מועד הפירעון של דמי השימוש הראויים, בכדי שלא יקלע בן הזוג הנותר בדירה, והחייב בתשלום דמי שימוש, למצוקה כלכלית. כך לדוגמא, ייתכנו מקרים מתאימים המצדיקים את דחיית מועד פירעון דמי השימוש למועד בו מפורק בפועל השיתוף, או קיזוז החיוב בדמי שימוש ראויים אל מול החיוב במזונות.

44. בטרם סיום סוגיה זו אומר, כי שיעור דמי השימוש הראויים אינו שנוי במחלוקת, עת האיש לא חלק על טענת האישה, לפיה אלו עומדים על סך 5,200 ₪ לחודש, בגין הדירה כולה (ראו: סעיף 42 לכתב התביעה, אותו לא הכחיש האיש). לפיכך יש לחייב את האיש לשלם לאישה דמי שימוש ראויים, בגין זכויותיה בדירה (מחצית), החל ממועד עזיבתה ועד מועד סיכומי הצדדים בדיון שהתקיים בראשית החודש שעבר, ובסך הכל 23,400 ₪. השוו: [ע"א 448/88 בן יאיר נ' עזבון מורטנפלד, פ"ד מה\(2\) 36, 43 \(1991\)](#). בשולי הדברים אעיר, כי כל עוד לא פורק השיתוף, יש לגזור את שיעור דמי השימוש משיעור זכויותיה הקנייניות של האישה בדירה - מחצית. אין בכך שלאחר פירוק השיתוף יאוזן שווי הדירה בין הצדדים ביחס אחר, כאמור לעיל, כדי לשנות משיעור דמי השימוש, בגין זכותה הקניינית של האישה, קודם לפירוק השיתוף.

45. יוער, כי אין בידי לחייב את האיש בדמי שימוש ראויים לעתיד, שכן עילת תביעת האישה - היא שימוש הבלעדי בדירה בעתיד, עת נמנע מהאישה להשתמש בדירה - טרם קמה. אין באמור כדי לגרוע מזכות האישה לתבוע את חיוב האיש בדמי שימוש, בגין תקופה נוספת. למותר לציין, כי בידי הצדדים להגיע להסכמה, אשר תייתר את הצורך בתביעה.

תביעת המזונות:

46. עת הגיש האיש את תביעת המזונות, התגוררו הצדדים יחדיו עם כלל ילדיהם, בנסיבות אלו, ביקש האיש לחייב את האישה לשאת במזונות הילדים בסך 3,222 ₪. לימים השתנו הנסיבות באופן מהותי, הצדדים אינם מתגוררים יחדיו, וכפי שפורט לעיל, מקיימים הם משמורת משותפת, אך באשר לשני הילדים הקטנים, ואילו השניים הגדולים מצויים במשמורתו המלאה של האיש, וממעטים בקשר עם האישה. יחד עם האמור, כפי שפורט לעיל, הצדדים עתידים לפעול לשם משמורת משותפת על כלל ילדיהם.

47. בכתב תביעתו פירט האיש את צרכיהם החודשיים של הילדים כדלקמן: צרכים כלליים סך 1,450 ₪ בגין כל אחד מן הילדים הגדולים, וסך 1,100 ₪ בגין כל אחד מהילדים הקטנים (לרבות כלכלה, ביגוד, הנעלה, בילויים, נסיעות, שונות, ומוצרי היגיינה), עלות מדור בסך 1,332 ₪ (333 ₪ עבור כל ילד) והוצאות אחזקת מדור בסך 1,350 ₪ (350 ₪ לילד). לשיטת האיש, נוכח פערי ההכנסות בין הצדדים, יש לחייב את האישה במזונות הילדים בסך 3,322 ₪ לחודש. יוער, כי בסיכומיו - נוכח השינויים שפורטו לעיל - ביקש האיש לחייב את האישה לשאת במזונות הילדים בסך 4,200 ₪, כן ביקש האיש כי בית המשפט יקבע הוראות באשר לקצבת הילדים.

48. האישה טענה כי צרכי הילדים הנטענים מופרזים, אך הסתפקה בהכחשה כללית מבלי להציג גרסה עובדתית משלה. כן טענה האישה כי ברי שבידי האיש להגדיל הכנסתו, ומשכך, לכלכל ילדי הצדדים כדבעי. באשר לבן הזקונים טענה, כי לאיש חובה אבסולוטית לשאת בכלל מזונותיו. באשר לשני הילדים הגדולים טענה שממילא זמני השעות צפויים להיות שווים.

דיון והכרעה:

49. בהתאם לדין האישי החל על הצדדים, חיובם במזונות הילדים הוא מדין צדקה, למעט החיוב במזונותיהם ההכרחיים של בן הזקונים שטרם מלאו לו שש שנים, שאזי חיוב זה מוטל על האיש לבדו. פסיקת המזונות מדין צדקה, החל על הצדדים באופן זהה, נעשית על פי שוויון מהותי ביניהם. ראו: [בע"מ 919/15 פלוגי נ' פלונית](#) [פורסם בנבו] (2017) (להלן - "[בע"מ 919/15](#)"); [עמ"ש \(מחוזי ת"א\) 14612-10-16 פ.ב. נ' א.ב.](#) [פורסם בנבו] (2017) (להלן - "[עניין פ.ב.](#)"); [עמ"ש \(מחוזי ת"א\) 33549-04-16 פלונית נ' פלוני](#) [פורסם בנבו] (2017);

רמ"ש (מחוזי מרכז) 14655-06-17 ר.ק. נ' ד.ק. [פורסם בנבו] (2017). חיוב זה חל על שני ההורים, בהתאם ליכולתם. על בית המשפט לשקול בין יתר שיקוליו את השתכרות האיש, השתכרות האישה, כושר השתכרותם ורכושם. החיוב מדין צדקה נסמך על שלושה פרמטרים: האחד, אמידות ההורה - מי שיש בכוחו הכלכלי לזון עצמו כפי צרכיו, ועדיין נותרת בידו היכולת הכלכלית. ראו: **ע"א 4480/93 פלונית נ' פלונית, פ"ד מח(3) 483, 461 (1994)**; **פורטוגו נ' פורטוגו, פ"ד לו(3) 449 (1982)** (להלן - "**פרשת פורטוגו**"); **ע"א 466/82 גרובשטיין נ' גרובשטיין, פ"ד לו(4) 157, 163 (1982)**; השני, חובת הצדקה היא כלפי נצרך, קרי - כלפי מי שאין בכוחו לדאוג לצרכיו. ראו: **ע"א 247/64 רושטש נ' רושטש, פ"ד יח(4) 264, 269 (1964)**; **ע"א 210/82 גלבר נ' גלבר, פ"ד לח(2) 14, 20 (1984)** (להלן - "**פרשת גלבר**"); השלישי, כדי מחסורו של הנצרך. ראו: פרשת גלבר; פרשת פורטוגו. את המונח: "כדי מחסורו של הנצרך", יש לפרש באופן בו יפסקו מזונות הילד בהתאם לאורח החיים לו הורגלו, טרם פרוץ הסכסוך בין הצדדים. ראו: **ע"א 93/85 שגב נ' שגב, פ"ד לט(3) 822 (1985)**; א' גריידי, נ' שלם, **מזונות ילדים הלכה ומעשה**, הוצאת חוקת המשפחה בע"מ דצמבר 2014, בעמ' 105-110. על אורח החיים לו הורגלו הילדים ניתן ללמוד הן מהראיות שהוצגו באשר לאורח חיים זה, וכן ניתן לגזור מיכולתם הכלכלית של הצדדים.

50. לשם קביעת חיוב המזונות על בית המשפט לקבוע ממצאים בארבע שאלות עובדתיות כדלקמן: צרכי הילד ועלותם; יכולתם הכלכלית של שני ההורים; יחסיות יכולתם הכלכלית של ההורים, האחד מול רעהו; חלוקת המשמורת, ולמעשה הסדרי השעות, בפועל. ראו: עניין פ.ב. לעניין זה ניתן להסתייע אף בנוסחה שהוצעה בעמ"ש (חיפה) **42513-09-14 א.ש. נ' י.ש.** [פורסם בנבו] (2015). נוסחה, אשר אומצה בשורת פסקי דין שניתנו על ידי בתי המשפט לענייני משפחה ובתי המשפט המחוזיים. ראו לדוגמא: **עמ"ש (ת"א) 2649-01-16 פלונית נ' פלוני** [פורסם בנבו] (2018). ודוק, בסופו של יום קביעת סכום המזונות אינה פועל יוצא של חישוב מתמטי בהתאם לנוסחאות, ותכלית הנוסחאות לשמש כלי עזר, אך אין הן בבחינת חזות פני הכל. ראו: **עמ"ש (מרכז) 11623-07-17 ד.ש. נ' מ.ש.** [פורסם בנבו] (2018). בהחלט יש לבחון "**ממעוף הציפור**" האם פסיקת המזונות מאפשרת את קיום שני התאים המשפחתיים של ההורים שנפרדו, ואין די אך בחישוב מתמטי, על פי נוסחה שוויונית לכאורה, אשר לעיתים תוצאתו אינה מאפשרת את קיומם הכלכלי של שני משקי הבית. ראו: עמ"ש (ת"א) **32192-11-17 ע.ש. נ' נ.ש.** (2019).

51. האיש פירט רשימת צרכי הילדים, אך לא טרח להוכיחם, בעוד האישה טענה כאמור, לצרכים מופרזים, אך לא טרחה להציג גרסה פוזיטיבית משלה. הצדדים לא מצאו לנכון לחקור זה את זה על גרסאותיהם בעניינים אלו, ולמעשה כל שבפני בית המשפט הוא גרסתם בכתבי הטענות, ומספר ראיות חפציות, ובפרט פירוט תנועות בחשבונות הבנק.

52. בנסיבות אלו דומני, כי יש לפנות אל החזקות העובדתיות שנקבעו בפסיקת בתי המשפט לפיהן, עלות צרכיו ההכרחיים של קטין מגיעה לכדי 1,300 ₪ - 1,400 ₪ לחודש. ראו: **בר"ע (מחוזי ת"א) 1895/02 ב.ג. נ' ב.ג.** [פורסם בנבו] (2003); **ע"מ 789/05 (מחוזי י-ם) ע.ד. נ' ע.י.**

[פורסם בנבו] (2006); [בע"מ 8542/10 פלוני נ' פלונית](#) [פורסם בנבו] (2010); [בע"מ 919/15](#) [פורסם בנבו] בפסקה 22 לחוות דעת השופט פוגלמן; כאשר סכום זה אינו כולל הוצאות בריאות או חינוך והוצאות מדור. ראו: [עמ"ש \(חי'\) 32385-11-18 א' ג' נ' ר' ג'](#) [פורסם בנבו] (2019); [בר"ע \(ת"א\) 1895/02 ב.י. נ' ב.ג.](#) [פורסם בנבו] (2003); [ע"מ 789/05](#) (י-ם) ע.ד. נ' ע.י. [פורסם בנבו] (2006); [בע"מ 8542/10 פלוני נ' פלונית](#) [פורסם בנבו] (2010). ודוק, יש להבחין בין עלות צרכים **הכרחיים**, לבין עלות כלל צרכי **הבסיס**. לאחרונה התפתחה בפסיקה בתי המשפט פרקטיקה הקובעת אף חזקות עובדתיות (אשר מטבען ניתנות לסתירה), באשר לעלות החודשית של צרכי **הבסיס** של ילד, אשר אינם אך בבחינת צרכים **הכרחיים**. על פי חזקות אלו יש להעריך את עלות צרכי **הבסיס** של ילד, אף כדי 1,600 ₪ - 1,800 ₪ לחודש (לא כולל חינוך, מדור, הוצאות אחזקת מדור והוצאות רפואיות חריגות). אכן אף פסיקה זו, כמו גם הפסיקה באשר לעלות צרכי ההכרחיים של ילד, מעוררת קשיים לא מבוטלים, ולו בכל הנוגע לתחולתה הגיאוגרפית - שכן קשה להלום, כי עלות הצרכים הבסיסיים, או עלות הצרכים ההכרחיים, של ילד ביישוב בו מתגוררת אוכלוסייה איתנה כלכלית, תהיה זהה לעלות ביישוב בו מתגוררת אוכלוסייה חלשה כלכלית. בין כך ובין כך דומני, כי אותן חזקות עשויות להועיל עד מאד במקרה דנן, בהיעדר כל ראייה אחרת, למעט מקום מגורי הילדים והכנסות הוריהם. מעובדות אלו (מקום המגורים והכנסות ההורים), ניתן להסיק שעסקינן בילדים שהורגלו באורח חיים שעלותו תואמת את העלויות המקובלות במעמד הסוציאקונומי הבינוני, ואין לאמוד את עלות צרכיהם אך נוכח החזקות המלמדות על עלות הצרכים ההכרחיים. ראו: [עמ"ש \(חיפה\) 26409-10-18 מ.ש. נ' ק.ש.](#) [פורסם בנבו] (2019); [עמ"ש \(מרכז\) 21704-03-18 א.ו. נ' א.ו.](#) [פורסם בנבו] (2019); [רמ"ש \(מרכז\) 59188-10-18 י.ג. נ' א.ג.](#) [פורסם בנבו] (2018).

53. מהאמור עולה, כי יש להעריך את עלות מזונותיהם הבסיסיים של הילדים בסך 1,600 ₪ לחודש, כאשר מתוך סכום זה סך 1,400 ₪ לחודש הוא עלות הצרכים ההכרחיים (לה יש להידרש בעניין בן הזקונים, אשר טרם הגיע לגיל שש שנים). זאת היות והצדדים לא הביאו ראיות הסותרות את החזקה האמורה, ולמעשה לא טענו כלל בעניין זה, ובהיעדר הוכחה מספקת לעלות צרכיהם נותרנו עם סכום החזקה, ההולם כאמור את נסיבות חיי הילדים דנן. ודוק, יש להביא בחשבון אף את כלל ההוצאה השולית הפוחתת. ראו: [ע"א 552/87 ורד נ' ורד, פ"ד מ"ב \(3\) 599 \(1988\)](#); [בג"ץ 4407/12 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול](#) [פורסם בנבו] (2013) בפסקה 24 לפס"ד השופט עמית.

54. ברם, חזקות אלו נכונות לעלות צרכי הבסיסיים של ילד השוהה את עיקר זמנו במחיצת אחד מהוריו בלבד. ככל הנראה מפאת תביעתו למשמורת בלעדית, לא פירט האיש את שיטתו באשר לעלות צרכי הילדים במשמורת משותפת, שכן, כפי שנכתב לעיל, כעת נמצאים שני הילדים הקטנים במשמורתם המשותפת של הצדדים, ונוכח הקביעה בתיק המשמורת, יש לצפות שבעוד מספר חודשים, אף שני הגדולים, עתידים לשהות אצל שני הוריהם באופן שווה. לפיכך, הדעת נותנת, כי עלות צרכיהם הבסיסיים של כלל הילדים - בשני משקי הבית גם יחד - גבוהה מהעלות, עת שוהים הילדים את עיקר העיקרים של זמנם במשק בית אחד.

ראו: [בע"מ 919/15](#) [פורסם בנבו] בפסקאות 87 - 88 לחו"ד השופט פוגלמן. בפסיקת בתי המשפט נשמעו גישות, לפיהן חזקה היא, כי יש לאמוד את עלות צרכי הבסיסיים של ילד במשמורת משותפת (בשני משקי הבית גם יחד) בסך 2,250 ₪ לחודש, ואף זאת ללא עלות חינוך ומדור, ותוך הבאה בחשבון של כלל ההוצאה השולית הפוחתת. ראו: [רמ"ש \(מרכז\) 59188-10-18](#) י.ג. נ' א.ג. [פורסם בנבו] (2018); [עמ"ש \(חיפה\) 56000-10-18](#) פלוני נ' פלונית [פורסם בנבו] (2019); [עמ"ש \(חיפה\) 20634-04-18](#) פלוני נ' פלונית [פורסם בנבו] (2019). בהיעדר כל טיעון או ראיה מאת הצדדים בעניין זה, אין לי אלא לפנות לחזקה האמורה.

55. בנוסף לכך יש להעריך את עלות מדורם והוצאות אחזקת מדורם של הילדים, בשיעור 50% מעלות מדור ואחזקת המדור בה נושאים הצדדים בגין הוצאה זו. ראו: [ע"א 52/87 הראל נ' הראל, פ"ד מג\(4\) 201, 205](#) (1989); [ע"א 764/87 אוהר נ' אוהר](#) [פורסם בנבו] (1987). עת יישמו הצדדים את המשמורת המשותפת, וחלוקה שווה של שהות הילדים אצל כל אחד מהם, הדעת נותנת, כי יידרשו לשאת בדמי שכירות בעלות דומה - היא, כעולה מתביעת דמי השימוש הראויים, סך 5,200 ₪ לחודש. בשים לב לטענת האיש באשר לעלות הוצאות אחזקת המדור, ועל דרך האומדנא הנני מעריך הוצאות אלו בסך 1,200 ₪ לחודש. השוו: [ע"א 687/83 מזור נ' מזור, פ"ד לא\(3\) 25, 34](#) (1984); [ע"א 93/85 שגב נ' שגב, פ"ד לט\(3\) 825](#), 829 (1985).

56. מהאמור עולה, כי יש להעריך את עלות צרכי א. בסך 2,250 ₪ לחודש, את עלות צרכי מ. בסך 2,050 ₪ לחודש, את עלות צרכי מר. בסך 1,850 ₪ לחודש ואת עלות צרכי מב. בסך 1,650 ₪ לחודש. זאת עת יהיו כלל הילדים באופן שווה אצל כל אחד מהוריהם. ברם, שהות שווה זו אינה שוררת לעת עתה, והדעת נותנת, כי ככל שהצדדים יפעלו כהסכמתם ויישמו את המשמורת והסדרי השהות המשותפים אף באשר לשני הילדים הגדולים, יעלה בידיהם לעשות כן בעוד מספר חודשים. בנסיבות אלו סבורני, כי בכל הנוגע לשני הילדים הגדולים, יש לאמוד את צרכיהם ממועד הגשת התביעה ועד סוף שנה זו, בהתחשב בכך שיתגוררו את עיקר העיקרים של זמנם במחיצת האיש, קרי - עלות צרכי מר. סך 1,600 ₪ לחודש ועלות צרכי מב. סך 1,400 ₪ לחודש. מפאת הדין האישי החל על הצדדים, אף יש להבחין כאמור בין מלוא עלות צרכי של א., לבין צרכי ההכרחיים בלבד, אשר באחרונים חב האיש בלבד, אם כי בידיו לספקם בעין, ולא אך בתשלום לאישה בגינם.

57. באשר להוצאות המדור ייאמר, כי כעת מתגורר האיש יחד עם הילדים בדירת המגורים המשותפת, ונושא בתשלומי משכנתא בסך 2,000 ₪ לערך, בעוד האישה נושאת בדמי שכירות בסך 5,200 ₪. בשים לב לכך שהדירות בהן מתגוררים הצדדים דומות וסמוכות זו לזו, יש להעריך את הוצאות אחזקת המדור בגינן באופן דומה כאמור, קרי - סך 1,200 ₪ לחודש. לאחר פירוק השיתוף בדירה, יש להניח, כי שני הצדדים יידרשו לשכור מדור בעלות דומה.

58. עת בוחנים יכולת כלכלית לצרכי תשלום דמי המזונות יש לבחון את ההכנסה בפועל ובכוח, לרבות כושר ההשתכרות, והן את הרכוש אשר עשוי להוות מקור לפירעון דמי המזונות. ראו: [ע"א 239/85 עמיצור נ' עמיצור, פ"ד מ\(1\) 147 \(1986\)](#); [ע"א 378/80 יצהר נ' יצהר, פ"ד לח\(1\) 329, 333 \(1980\)](#); [ע"א 364/62 דגני נ' דגני, פ"ד יז 1989 \(1963\)](#); [ע"א 130/83 פרייס נ' פרייס, פ"ד לח\(1\) 721 \(1984\)](#); [בע"מ 3432/09 פלוני נ' פלונית \[פורסם בנבו\] \(2009\)](#); [919/15 \[פורסם בנבו\] בפסקה 28 לחו"ד השופט פוגלמן ובפסקה 40 לחו"ד השופטת ברק ארז. שווי רכוש הצדדים דומה בעיקרו. אכן האיש עתיד לקבל שיעור גבוה יותר משווי דירת המגורים, אך שיעור עודף זה בא כנגד צבירתה העודפת של האישה לגמלה. בנסיבות אלו הנסיבה העיקרית אותה יש לשקול היא הכנסתם השוטפת של הצדדים, עת כאמור הכנסת האישה \(נטו\) עולה בסך 5,000 ₪ לחודש על הכנסת האיש, באופן בו הכנסתה כמעט כפולה מזו של האיש. לסיום סוגיה זו אעיר, כי דומני, ששני הצדדים ממצים את כושר השתכרותם. ההפרש הניכר בהשתכרותם בפועל נובע ממקצועותיהם השונים ואופי העיסוק השונה.](#)

59. בכל הנוגע לחלוקת נטל הטיפול בילדים הרי, שבכל הנוגע להוצאות תלויות השהות נושאים בהן הצדדים כפועל יוצא משהות הילדים במחיצתם. בעת הזו מתחלקות הוצאות אלו, של שני הילדים הקטנים, בחלקים שווים בין ההורים, ואילו בעיקר עיקרי ההוצאות תלויות השהות, בגין שני הילדים הגדולים, נושא בעת הזו האיש לבדו. יש לצפות, כי הצדדים יפעלו על פי הסכמתם שקיבלה כאמור תוקף של פסק דין, ויקיימו סדרי שהות שווים אף עם הילדים הגדולים. לפיכך אניח, שהחל מראשית השנה הבאה, יישאו הצדדים באופן שווה, אף בהוצאותיהם תלויי השהות של שני הילדים הגדולים (ש' 4 - 6 לפרוטוקול מיום 7.6.20).

60. באשר להוצאות שאינן תלויות שהות - הצפויות להיות בעיקר עבור ביגוד, הנעלה, כרטיסי נסיעה תקופתיים בתחבורה ציבורית, ומתנות לימי הולדת ומסיבות אליהן יוזמנו הילדים על ידי חבריהם - העידה האישה, כי מעת שנפרדו הצדדים היא אינה נושאת בהן כלל (ש' 2 - 3 בעמ' 12 לפרוטוקול מיום 7.6.20). בנסיבות אלו סבורני, שיש לראות באיש משום הורה מרכזי, אשר יראה להוצאת הוצאות אלו עבור הילדים. סכום דמי המזונות אותם על האישה יהיה לשלם לאיש ייקבע אף בהתחשב בכך. בכל הנוגע להוצאות חינוך ורפואה, אין צורך "לתמחרך" מראש, והצדדים ייחלקו בהן מעת לעת כפועל יוצא מהצורך וההוצאה.

61. בקביעת החיוב במזונות יש להבחין בין שלוש תקופות: הראשונה, מיום פרידת הצדדים בפועל (שכן על אף שתביעת המזונות הוגשה קודם לכן, בפועל הצדדים התגוררו תחת קורת גג אחת, ולא נטען שאך מי מהם נשא בצרכי הילדים קודם לפירוד) ועד סוף שנה זו (עת הדעת נותנת שיעלה בידי הצדדים לקיים זמני שהות שווים אף של שני הילדים הגדולים, ולא רק של השניים הקטנים); השנייה, מתום התקופה הראשונה, ועד הגיע הבן הקטן לגיל שש, עת החיוב במזונותיו יחול על הצדדים באופן שווה; השלישית, לאחר הגיע הבן הצעיר

לגיל שש שנים כאמור. משמעות הדברים היא, כי בשתי התקופות הראשונות לא תשלם האישה לאיש דבר בגין מזונות הבן הצעיר, שכן כאמור על האיש החובה המוחלטת במזונותיו ההכרחיים (בשני הבתים גם יחד).

62. כמו כן יש להבחין בין הסכום אותו יהיה על האישה לשלם לאיש בגין הוצאות מדור הילדים, בין התקופה הקודמת לפירוק השיתוף בדירה בפועל, לבין התקופה שלאחר מכן. האמור הוא על סמך ההנחה, כי שני הצדדים יידרשו לשכור למגוריהם ומגורי הילדים דירות דומות בעלות דומה.

63. אשר על כן הריני מורה כדלקמן :

א. השיתוף בדירת המגורים יפורק על דרך של מכר, והצדדים יתחלקו בתמורת המכר, בניכוי הוצאותיו, בשיעור ארבעים אחוזים לאשה ושישים אחוזים לאיש. היה ולא יעלה בידי הצדדים למכור את הדירה בכוחות עצמם בתוך שלושה חודשים, רשאי מי מהם המעוניין בכך, לפנות אל בית המשפט בתביעה למינוי כונס נכסים לשם כך.

ב. הצדדים יפרעו בחלקים שווים את יתרת הלוואת המשכנתא, ממועד פסק דין זה ואילך. האישה תשיב לאיש מחצית מההחזרים החודשיים אותם שילם על חשבון החזר הלוואת המשכנתא, החל מהמועד הקובע לאיזון משאבים. האישה תפרע את הסכום שהצטבר מאז המועד הקובע לאיזון משאבים ועד מועד פסק דין זה, במועד איזון המשאבים בפועל.

ג. זכויות וסכומי הכסף אותם צברו הצדדים בחסכוניתיהם הפנסיוניים, בתקופת הנישואין השנייה, ועד המועד הקובע לאיזון משאבים, יאוזנו בחלקים שווים. במידת הצורך רשאים הצדדים לפעול לשם רישום הערות מתאימות אצל המחזיקים והגורמים המשלמים את סכומי הכסף והזכויות הללו.

ד. זכויות, חובות, וסכומים אותם צברו הצדדים בחשבונות הבנק שבעלותם, בתקופת הנישואין השנייה, בערכם במועד הקובע לאיזון משאבים, יאוזנו בחלקים שווים. כלל הסכמות הצדדים לעניין רכב מסוג סובארו, וסוגיית המטלטלין עומדות בעיני.

ה. האישה ישלם לאישה דמי שימוש ראויים בסך 23,400 ₪, וזאת בגין התקופה המתחילה ביום 1.9.19 ומסתיימת ביום 31.5.20.

ו. מיום 1.9.19 (מועד הפירוד בפועל) ועד יום 31.12.20, עת הדעת נותנת, כי לא יעלה בידי הצדדים למכור את דירתם המשותפת קודם לכן, ובשים לב לנטל עלות המדור הגבוה שיוטל על האישה ביחס לאיש בתקופה זו וחובתה לשאת במחצית ההחזר החודשי של הלוואת המשכנתא, אך יחד עם זאת בשים לב לדמי השימוש אותם תקבל מאת האיש, לא תשלם

האישה דבר בגין מזונות הבן א., ותשלם לאיש בגין מזונות מו. סך 700 ₪ לחודש, בגין מזונות מר. סך 1,300 ₪ לחודש ובגין מזונות מב. סך 1,100 ₪ לחודש. ככל שדירת הצדדים תימכר קודם לתום התקופה האמורה ועל האישה יהיה לשכור דירה למגוריו ומגורי הילדים, ומאידך לא יהיה חייב בתשלום דמי שימוש לאישה ושני הצדדים יהיו פטורים מהחזר החודשי של הלוואת המשכנתא, תשלם האישה לאיש בגין מזונות מו. סך 900 ₪ לחודש, בגין מזונות מר. סך 1,400 ₪ לחודש ובגין מזונות מב. סך 1,200 ₪ לחודש. הסכומים האמורים כוללים את רכיב המדור והוצאות אחזקת המדור.

ז. מיום 31.12.20 ועד הגיע הבן א. לגיל שש שנים, לא תשלם האישה דבר בגין מזונות הבן א., ותשלם לאיש בגין מזונות מו. סך 900 ₪ לחודש, בגין מזונות מר. סך 800 ₪ לחודש ובגין מזונות מב. סך 700 ₪ לחודש. ככל שדירת הצדדים לא תימכר אף לאחר יום 31.12.20, יופחת החיוב בגין מזונות מו. לכדי 700 ₪ לחודש, בגין מזונות מר. לכדי סך 600 ₪ לחודש ובגין מזונות מב. סך 500 ₪ לחודש, וזאת עד למועד מכירת הדירה. הסכומים האמורים כוללים את רכיב המדור והוצאות אחזקת המדור.

ח. לאחר הגיע א. לגיל שש שנים, ותוך הנחה שבכל אותה תקופה יידרשו שני הצדדים לשכור דירה למגוריהם ומגורי ילדיהם, תשלם האישה לאיש, מידי חודש, בגין מזונות א. סך 900 ₪, בגין מזונות מו. סך 800 ₪ לחודש, בגין מזונות מר. סך 700 ₪ לחודש ובגין מזונות מב. סך 600 ₪ לחודש. הסכומים האמורים כוללים את רכיב המדור והוצאות אחזקת המדור.

ט. סכומי המזונות האמורים יישאו הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, על בסיס המדד הידוע היום, ויתעדכנו מידי שלושה חודשים, ללא עדכון בדיעבד.

י. כן יישאו הצדדים בחלקים שווים בכלל תשלומי החינוך והרפואה עבור הילדים לרבות עבור מוסדות החינוך, הסעות למוסדות החינוך, חוגים, ציוד הנדרש לחוג (בגדים מתאימים, ספרים וכיוב'), שעורי עזר, אבחונים, טיפולים פסיכולוגיים, משקפיים, עדשות מגע וטיפול שניניים, רכישת ספרי לימוד לצרכי בית הספר וטיולים, המתקיימים במסגרת החינוכית. על הצדדים לתאם ביניהם כל הוצאה חינוכית ורפואית ולפעול לשם מיצוי ההנחות והזכאויות העומדות להם, ועלות הנשיאה בהוצאה חינוכית או רפואית תחושב לאחר הפחתת שווי הזכאות או ההנחה.

יא. החיוב בדמי המזונות יחול עד הגיע כל ילד לגיל 18 שנה, או סיום לימודיו התיכוניים, לפי המאוחר. ככל שישורת בשירות צבאי חובה, או בשירות לאומי, אזי בתקופת השירות יעמוד החיוב על שליש משיעורו קודם לכן.

יב. קצבת הילדים מאת המל"ל תשולם לידי האישה בנוסף לדמי המזונות דלעיל.

יג. הסכום אותו על האיש לשלם לאישה בהתאם להוראת ס"ק ה' לעיל יקוזז מהסכום אותו על האישה לשלם לאיש בהתאם לס"ק ו' לעיל, ואילו יתרת הסכום שיהיה על האישה לשלם לאיש, בהתאם להוראת ס"ק ו' לעיל, אשר הצטבר עד למועד פסק דין זה, לאחר ביצוע קיזוז כאמור, תפרע בתשלומים חודשיים, שווים ורצופים, בסך 2,600 ₪ כל אחד, אשר יפרעו בנוסף לתשלום המזונות החודשי השוטף.

יד. פסק הדין מותר לפרסום ללא פרטים מזהים.

ניתן היום, כ' תמוז תש"פ, 12 יולי 2020, בהעדר הצדדים.
נמרוד פלקס, שופט, סגן נשיא

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, תקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

נמרוד פלקס 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה